

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

50

ORDIN
mun. Chișinău

20 iunie 2018

Despre aprobarea Metodologiei de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează

În temeiul art.9 lit.g) din Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr.1104-XV din 06 iunie 2002 și art.9 alin.(2) lit.h) din Legea privind evaluarea integrității instituționale nr.325 din 23 decembrie 2013,

ORDON:

1. Se aprobă Metodologia de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, conform anexei.
2. Controlul asupra executării prezentul ordin se atribuie șefului Direcției generale asigurarea integrității colonelului Marcel Tabarcea.

Director,
colonel

Bogdan ZUMBREANU

METODOLOGIA

de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează

Prezenta Metodologie pune în aplicare art.9 alin.(2) lit.h) al Legii nr.325 din 23.12.2013 privind evaluarea integrității instituționale (în continuare - Legea nr.325/2013) de către Centrul Național Anticorupție (CNA).

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Etapele evaluării integrității instituționale.

Legea nr.325/2013 republicată (Monitorul Oficial nr.277-287 art.586 din 26.08.2016), conform modificărilor și completărilor aduse prin Legea nr.102 din 21.07.2016, în vigoare din 12.11.2016, prevede în art.13 alin.(1) următoarele etape ale evaluării integrității instituționale:

- a) etapa 1- identificarea riscurilor de corupție în cadrul entității publice;
- b) etapa 2 - testarea integrității profesionale a agenților publici;
- c) etapa 3 - descrierea riscurilor de corupție și analiza factorilor care le generează;
- d) etapa 4 – emiterea recomandărilor de îmbunătățire a climatului de integritate instituțională.

2. Domeniul de reglementare.

Prezenta Metodologie reglementează:

- a) selectarea entităților supuse evaluării integrității instituționale (Capitolul II);
- b) realizarea Etapei 1 „Identificarea riscurilor de corupție în cadrul entității publice” (Capitolul III);
- c) criteriile de selectare aleatorii a agenților publici supuși testării integrității profesionale în Etapa 2 „Testarea integrității profesionale” (Capitolul IV);
- d) realizarea Etapei 3 „Descrierea riscurilor de corupție și analiza factorilor care le generează” (Capitolul V);
- e) realizarea Etapei 4 „Emiterea recomandărilor de îmbunătățire a climatului de integritate instituțională” (Capitol VI).

3. Noțiuni utilizate.

În sensul prezentei Metodologii și în conformitate cu prevederile Legii nr.325/2013, următoarele noțiuni semnifică:

agent public – persoană încadrată într-o entitate publică și care exercită o funcție publică, o funcție publică cu statut special, o funcție de demnitate publică, este angajată în cabinetul persoanei cu funcție de demnitate publică sau prestează servicii de interes public, precum și alesul local;

entitate publică – persoana juridică cu statut de:

- a) autoritate publică, autoritate centrală, autoritate publică centrală de specialitate, autoritate publică locală, precum și de structură organizațională de pe lângă sau din sfera de competență a acestora;

b) autoritate, instituție, organ, organizație, oficiu sau agenție de stat, autonomă, independentă, de autoadministrare și/sau de reglementare;

c) Curte Constituțională, instanță de judecată, procuratură;

d) întreprindere de stat sau municipală, societate pe acțiuni în care statul deține pachetul majoritar de acțiuni;

servicii de interes public – totalitate a activităților de deservire a populației în sfera publică, în cadrul instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor sau altor structuri locale, municipale, de stat sau cu capital majoritar de stat;

integritate instituțională – integritatea profesională a tuturor agenților publici din cadrul entității publice, cultivată, controlată și consolidată de către conducător, precum și toleranța zero la incidentele de integritate admise de agenții publici;

integritate profesională – capacitate a agentului public de a-și desfășura activitatea profesională în mod etic, liber de influență necorespunzătoare și manifestări de corupție, cu respectarea interesului public, a supremației Constituției Republicii Moldova și a legii;

evaluarea integrității instituționale – proces de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entității publice cu ajutorul metodelor analitice și practice (testarea integrității profesionale), de descriere a factorilor care determină riscurile identificate și consecințele acestora, precum și de oferire a recomandărilor pentru diminuarea lor;

risc de corupție – probabilitate de producere a unei manifestări de corupție prin care este afectată realizarea obiectivelor entității publice;

factor de risc – circumstanță de orice gen care permite, încurajează, provoacă apariția manifestărilor de corupție în cadrul entității publice sau care le perpetuează;

activitate vulnerabilă – activitate profesională a agentului public, desfășurarea căreia în cadrul entității publice este amenințată de riscuri de corupție;

test de integritate profesională – creare și aplicare de către testor a unor situații virtuale, simulate, similare celor din activitatea de serviciu, materializate prin operațiuni disimulate, condiționate de activitatea și comportamentul agentului public testat, în vederea urmăririi pasive și stabilirii reacției și a conduitei acestuia, determinând astfel gradul de afectare a climatului de integritate instituțională și riscurile de corupție în cadrul entității publice în procesul evaluării integrității instituționale;

incident de integritate – manifestare de corupție produsă în împrejurări reale, altă manifestare similară manifestării de corupție, produsă în cadrul unui test de integritate profesională;

manifestări de corupție – actele de corupție, actele conexe actelor de corupție și faptele coruptibile, specificate în Legea integrității, nr.82 din 25 mai 2017.

II. SELECTAREA ENTITĂȚILOR PUBLICE SUPUSE EVALUĂRII INTEGRITĂȚII INSTITUȚIONALE

4. Numărul entităților publice selectate pentru a fi supuse evaluării integrității instituționale variază în dependență de complexitatea structurii organizaționale a entității, numărul activităților vulnerabile selectate pentru a fi evaluate, precum și de resursele umane disponibile ale CNA.

5. Criterii de selectare a entităților publice supuse evaluării integrității instituționale.

În condițiile art.6 alin.(2) al Legii nr.325/2013, orice entitate publică este pasibilă de evaluarea integrității instituționale (în continuare – „evaluare”). CNA va selecta entitatea publică, după cel puțin două dintre următoarele criterii:

- a) activităților vulnerabile;
- b) statistic;
- c) contactului cu populația;
- d) neasigurarea climatului de integritate instituțională.

6. Criteriul activităților vulnerabile.

6.1. În baza acestui criteriu sunt selectate entitățile publice care desfășoară activități vulnerabile la riscuri de corupție.

Activități vulnerabile pot fi atât activități legate de organizarea internă a entității publice, cât și activități legate de atribuțiile (funcțiile) externe ale entității publice, inclusiv:

i. Activități vulnerabile, legate de organizarea internă a entității publice sunt activitățile care vizează primordial:

- gestionarea informației (gestionarea bazelor de date și sistemelor informaționale; deținerea informației interne, informației confidențiale; elaborarea, examinarea, administrarea (păstrarea), dublarea documentelor, inclusiv electronice, confidențiale; circuitul intern și extern al documentelor, inclusiv electronice, confidențiale);

- gestionarea mijloacelor financiare (alocarea, controlul și auditul bugetelor; achitarea cheltuielilor; oferirea și plata premiilor, primelor și indemnizațiilor, altor plăți);

- gestionarea bunurilor și serviciilor (luarea deciziilor referitoare la achiziție sau închiriere, stabilirea cerințelor de calitate ale condițiilor de livrare, desfășurarea negocierilor, selectarea furnizorilor, administrarea și alocarea bunurilor în cadrul instituției, darea în arendă/locatiune, concesiunea și/sau înstrăinarea obiectelor, utilizarea bunurilor instituției în afara programului de lucru sau în afara instituției, gestionarea altor plăți și servicii);

- managementul resurselor umane;

- delegarea competențelor.

ii. Activitățile vulnerabile legate de atribuțiile (funcțiile) externe ale entității publice sunt activitățile care vizează primordial:

- încasarea plăților (impozite, plăți administrative, amenzi, datorii, alte plăți);

- contractarea (comenzi, licitații, tendere);

- plăți (subvenții, premii, indemnizații, sponsorizări, alocații, alte plăți);

- decizii investiționale;

- acordarea de drepturi (eliberarea de acte permissive, pașapoarte, buletine de identitate, permise de conducere, alte drepturi);

- punerea în aplicare a legii (control, supraveghere, constatare de conformitate sau încălcare a legii, aplicare de sancțiuni).

6.2. Sursele pentru identificarea entităților publice conform acestui criteriu sunt:

- cadrul normativ aferent activității vulnerabile;
- cercetări, evaluări, studii și analize naționale și internaționale, publicații ce constată vulnerabilitatea sectorului sau a activităților specifice ale entităților publice;
- rapoarte de audit extern/intern, rapoarte ale inspectărilor financiare și de control cu privire la entitățile publice.

7. Criteriul contactului cu populația

În baza criteriului contactului cu populația sunt selectate entitățile publice mandatul cărora implică un contact frecvent și direct cu cetățenii, în procesul cărora atît agenții din cadrul entităților publice, cît și cetățenii au posibilitatea de a negocia soluționarea unor interese personale, ocolind procedurile legale.

Sursa pentru identificarea entităților publice conform acestui criteriu constituie cadrul de reglementare a activității acestora.

8. Criteriul statistic.

În baza criteriului statistic sînt selectate entitățile publice cu privire la care există statistici despre nivelul perceput sau existent al corupției. Sursele pentru identificarea entităților publice conform acestui criteriu sunt:

- datele privind depistarea și investigarea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție și a faptelor coruptibile, conform rapoartelor statistice ale entităților publice abilitate;
- date privind condamnarea agenților din cadrul entităților publice, conform sentințelor instanțelor judecătorești;
- informații înregistrate la linia națională anticorupție, denunțuri, sesizări și petiții;
- sondajele naționale și internaționale privind percepția și experiențele cetățenilor despre răspîndirea corupției în cadrul entităților publice;

9. Criteriul neasigurării climatului de integritate

9.1. În baza acestui criteriu sînt selectate entitățile publice în cadrul cărora nu se asigură climatul de integritate instituțională.

Climatul de integritate instituțională nu este asigurat dacă nu sunt aplicate toate măsurile ce țin de:

- a) angajarea și promovarea agenților publici în bază de merit și de integritate profesională;
- b) regimul de incompatibilități, restricții în ierarhie și limitări ale publicității;
- c) regimul declarării averilor și intereselor personale;
- d) regimul conflictului de interese;
- e) evitarea favoritismului;
- f) regimul cadourilor;

- g) denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare;
- h) denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate;
- i) neadmiterea manifestărilor de corupție;
- j) transparența procesului decizional;
- k) accesul la informații de interes public;
- l) gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile;
- m) etica și deontologia profesională;
- n) regimul de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și cu migrarea în sectorul privat a agenților publici (pantoflajul).

9.2. Sursele pentru identificarea entităților publice conform acestui criteriu sunt:

- paginile web ale entităților publice care trebuie să reflecte, după caz, aplicarea unora dintre politicile anticorupție enumerate mai sus;
- registrele de stat, bazele de date de stat și cele de evidență ale entităților publice ce confirmă respectarea climatului de integritate instituțională în cadrul acestora;
- actele de constatare ale Autorității Naționale de Integritate, rapoarte de audit ale Curții de Conturi, acte ale Inspecției Financiare, alte rapoarte de control și audit;
- sentințele instanțelor judecătorești privind actele de corupție și actele conexe corupției săvârșite de către agenții din cadrul entității publice;
- articole din presă, studii de caz, analize și evaluări prin care se constată compromiterea climatului de integritate instituțională în cadrul entităților publice;
- rapoartele entităților publice cu privire la executarea politicilor naționale și sectoriale anticorupție.

III. IDENTIFICAREA RISCURILOR DE CORUPȚIE ÎN CADRUL ENTITĂȚII PUBLICE

(Etapa 1 a evaluării)

Identificarea riscurilor de corupție în activitatea entităților publice se realizează în cadrul primei etape de evaluare a integrității instituționale, în conformitate cu art. 13, alin. (2) din Legea nr.325/2013.

10. Riscurile de corupție

În activitatea entităților publice selectate, în vederea evaluării integrității instituționale, urmează a fi identificate riscuri de corupție tipice și specifice.

La categoria *riscurilor tipice de corupție* se atribuie:

- corupere activă;
- dare de mită;
- corupere pasivă;
- luare de mită;
- trafic de influență;
- abuz de serviciu;
- depășire a atribuțiilor de serviciu;
- conflict de interese și/sau favoritism;

- îmbogățire ilicită;
- fals în acte publice;
- fals în acte contabile;
- utilizare neconformă a fondurilor și/sau a patrimoniului;
- delapidarea fondurilor și/sau a patrimoniului;
- obținere frauduloasă a fondurilor din asistență externă;
- influențare necorespunzătoare;
- încălcarea normelor privind intoleranța față de incidentele de integritate;
- nerespectare a regimului cadourilor;
- încălcare a limitărilor de publicitate în funcția publică;
- încălcare a incompatibilităților în funcția publică;
- încălcare a restricțiilor în ierarhie în funcția publică;
- scurgere a informațiilor cu accesibilitate limitată.

La categoria *riscurilor specifice de corupție* se atribuie alte riscuri de corupție decât cele menționate mai sus sau care se manifestă complementar celor menționate mai sus în circumstanțele, condițiile și caracteristicile concrete ale sectorului în care activează entitatea publică sau în virtutea proceselor operaționale desfășurate în cadrul entității publice și care constituie încălcări de natură penală, contravențională și disciplinară prin care se afectează climatul integrității instituționale (de exemplu: trucarea achizițiilor publice, spălarea banilor și altele).

11. Modalitățile de afectarea a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Riscurile de corupție identificate se supun analizei preventive prin prisma modalităților de afectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului sunt statuate în art.4 și în articolele din Titlul II din Constituția Republicii Moldova. Acestea stabilesc un șir de drepturi fundamentale care pot fi atribuite la:

- inviolabilități,
- drepturi social-economice și culturale,
- drepturi exclusiv politice,
- drepturi social-politice,
- garanții.

Inviolabilitățile sunt acele drepturi fundamentale, care asigură viața, posibilitatea de mișcare a individului, asigură siguranța sa fizică, a domiciliului său. În această categorie se includ dreptul la viață, inviolabilitatea persoanei, inviolabilitatea domiciliului, dreptul la libera circulație, dreptul la căsătorie, la ocrotirea familiei și copilului.

Drepturile social-economice și culturale sunt drepturi care asigură dezvoltarea materială și culturală a persoanei, permițând acesteia să participe la viața socială. În această categorie se vor include: dreptul la muncă, dreptul la odihnă, dreptul la învățătură, dreptul la asigurarea materială și bătrânețe, boală sau incapacitate de muncă, drepturile tinerilor la asigurare din partea statului a condițiilor necesare dezvoltării aptitudinilor lor fizice și intelectuale, dreptul la proprietate, dreptul la moștenire, dreptul la un nivel de trai decent, dreptul de a te bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poți atinge.

Drepturile exclusiv politice reprezintă drepturile care prin conținutul lor pot fi folosite numai pentru participarea cetățenilor la conducerea statelor, la guvernare și anume drepturile electorale.

Drepturile social-politice sunt drepturi care pot fi exercitate de cetățeni, la alegerea lor, atât în vederea asigurării dezvoltării lor materiale, cât și în scopul participării lor la

conducerea de stat și anume: libertatea conștiinței, libertatea cuvântului, libertatea presei, dreptul de asociere, la grevă, libertatea întrunirilor, mitingurilor și demonstrațiilor, secretul corespondenței și al convorbirilor telefonice, dreptul la informație (informare).

Garanțiile includ: dreptul de petiționare și dreptul celui vătămat într-un drept al său printr-un act ilegal al unui organ de stat de a cere organelor competente, în condițiile prevăzute de lege, anularea actului și repararea pagubei.

Totodată, art.4 din Constituție prevede că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte, iar dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Prin urmare, în raportul de evaluare a integrității instituționale se va ține cont de protecția oferită drepturilor omului consacrate în Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

IV. TESTAREA INTEGRITĂȚII PROFESIONALE

A AGENȚILOR PUBLICI

(Etapa 2 a evaluării)

Testarea integrității profesionale a agenților publici se realizează în cadrul etapei a doua de evaluare a integrității instituționale, în conformitate cu art.13, alin. (3) din Legea nr.325/2013.

12. Modul de identificare a agenților publici expuși riscurilor de corupție.

Agenții din cadrul entității publice care sunt expuși riscurilor de corupție se identifică prin determinarea:

- a) proceselor de lucru caracteristice activităților vulnerabile desfășurate în cadrul entității publice și identificate la prima etapă;
- b) categoriilor de agenți publici implicați în aceste activități și care dețin funcții sensibile.

O funcție este considerată ca fiind sensibilă dacă prezintă riscuri semnificative de apariție a manifestărilor de corupție, inclusiv:

- funcții cu competențe exclusive sau speciale;
- funcții exercitate de agenții publici care, în virtutea atribuțiilor ce le revin, sunt în relație directă cu agenți publici care dețin funcții sensibile, cetățenii, politicienii sau terțe persoane juridice;
- funcții exercitate de agenți publici cu acces la resursele financiare, materiale și informaționale ale entității publice;
- funcții cu competențe decizionale, de control și sancționare.

13. Agenții publici selectați pentru testarea integrității profesionale

13.1. Categoriile de agenți publici selectați pentru a fi supuși testării integrității profesionale se indică în decizia motivată luată și autorizată de către instanța de judecată în condițiile art.14 al Legii nr.325/2013.

13.2. Categoriile selectate de agenți publici pentru a fi supuși testării integrității profesionale care se indică în decizia motivată întrunesc cumulativ următoarele condiții:

- a) fac parte din entitatea publică selectată pentru a fi supusă evaluării în baza cel puțin a două criterii prevăzute în Capitolul II;
- b) desfășoară activități vulnerabile și dețin funcții sensibile descrise la pct.11.

V. DESCRIEREA RISCURILOR DE CORUPȚIE ȘI ANALIZA FACTORILOR DE RISC CARE LE GENEREAZĂ

(Etapa 3 a evaluării)

Descrierea riscurilor de corupție și analiza factorilor de risc care le generează se realizează în cadrul etapei a treia de evaluare a integrității instituționale, în conformitate cu art. 13, alin. (3) din Legea nr.325/2013.

14. Descrierea riscurilor de corupție

Riscurile de corupție identificate în cadrul primei etape și care au fost confirmate în cadrul etapei a doua, se analizează prin prisma factorilor de risc care determină, permit sau încurajează apariția manifestărilor de corupție în cadrul entității publice.

Tipologia factorilor de risc, în conformitate cu prevederile art.13 alin.(4) al Legii nr.325/2013, sunt:

- *factori externi* – factori de risc aflați în afara controlului entității publice;
- *factori interni* – factori de risc organizaționali, de control și sancționare din sfera de control a entității publice, care sunt rezultatul acțiunii sau inacțiunii lor;
- *factori operaționali* – factori ce apar în procesul de lucru în cadrul entității publice;
- *factori individuali* – factori ce pot motiva un anumit agent public să admită manifestări de corupție și să acționeze contrar climatului de integritate instituțională.

14.1. Factorii de risc externi.

Factorii de risc externi sau sistemici sunt factorii aflați în afara controlului entității publice sau sectorului, la care se atribuie:

- lipsa reglementărilor sau reglementări incomplete;
- cadrul legislativ și normativ neclar sau neunitar care reglementează un anumit sector, domeniul de activitate al instituției, proces de lucru;
- competențe ambigue ale entităților publice sau dublarea acestora;
- instituții de supervizare sau autorități de supraveghere ineficiente;
- procese de finanțare publică netransparente și altele.

14.2. Factorii de risc interni.

Factorii de risc interni sau organizaționali/instituționali sunt factorii aflați sub controlul entității publice, la care se atribuie:

- politici și proceduri neconforme;

- nerespectarea politicilor și procedurilor, inclusiv anticorupție;
- acte și regulamente interne deficitare sau neunitare;
- lipsa mecanismelor de avertizare/alertă în cazul diferitor nereguli;
- management defectuos;
- proceduri de analiză, supervizare, supraveghere, control și sancționare neconforme/deficitare;
- lipsa regulilor și procedurilor care promovează etica și integritatea, cultura organizațională deficitară;
- sistem ineficient pentru formarea și pregătirea profesională a agenților publici.

14.3. Factorii de risc operaționali.

Factorii de risc operaționali sunt factorii care rezultă din procedurile și procesele de lucru din cadrul entității publice, la care se atribuie:

- procesul decizional netransparent;
- organizarea deficitară a procesului de lucru;
- lipsa și/sau necunoașterea procedurilor;
- neaplicarea procedurilor;
- discreția excesivă și autonomie personală a agentului public la luarea deciziilor;
- lipsa/insuficiența mecanismelor de control și supraveghere;
- lipsa fișelor de post sau fișe de post neactualizate sau echivoce;
- atribuții reale cu o sferă de acțiune mai largă decât cele formale.

14.4. Factorii de risc individuali.

Factorii de risc individuali sunt factorii care pot motiva un anumit agent public să admită manifestări de corupție și să acționeze contrar climatului de integritate instituțională, la care se atribuie:

- lipsa integrității profesionale;
- pregătire profesională insuficientă;
- supervizare sau analiză a muncii inadecvată cu privire la agentul public sau atribuții concrete;
- presiuni în cadrul mediului de lucru;
- relații inadecvate cu clienții;
- omisiuni în declarația de avere și interese personale;
- percepții legate de discriminare (inechitate) la locul de muncă.

15. Modalitățile de analiză a factorilor de risc.

Pentru analiza detaliată a factorilor de risc se utilizează:

- a) evaluarea factorilor de risc legați de carențele cadrului de reglementare a activității entității publice evaluate;
- b) vizite de documentare la entitatea publică evaluată;

- c) chestionarea/interviuvarea agenților publici din cadrul entității publice evaluate.

16. Evaluarea factorilor de risc a cadrului legal.

16.1. Factorii de risc legați de carențele cadrului de reglementare a activității entității publice se evaluează după cum urmează:

- a) enumerarea actelor legislative, normative și departamentale, iar, după caz, și partea în care acestea reglementează activitatea entității publice și desfășurarea activităților vulnerabile de către agenții publici ai acesteia;
- b) constatarea factorilor de risc identificați în cadrul expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative de reglementare a activității entității publice sau în cadrul evaluării anterioare a riscurilor de corupție care nu au fost remediați (după caz);
- c) identificarea factorilor de risc în actele legislative/normative și departamentale în vigoare, care reglementează activitatea entității publice;
- d) identificarea riscurilor de corupție generați de factorii de risc analizați;
- e) generalizarea concluziilor evaluării factorilor de risc și a riscurilor de corupție a cadrului legal și formularea recomandărilor de înlăturare a lor.

16.2. Factorii de risc și riscurile de corupție se identifică pentru fiecare act legislativ, normativ și departamental în parte ce reglementează activitatea entității publice în conformitate cu tabelul „Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție” de la compartimentul III a structurii Raportului de expertiză anticorupție, anexele nr.1-5 a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative ale Guvernului de către CNA, aprobată prin Decizia Colegiului CNA nr.6 din 20 octombrie 2017.

17. Vizita de documentare la entitatea evaluată.

17.1. Factorii de risc interni, operaționali și individuali sunt analizați în cadrul vizitelor de documentare la entitatea evaluată.

17.2. Obiectivele vizitei de documentare la entitatea evaluată

Vizita de documentare la entitatea evaluată se desfășoară după informarea entității publice cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte, urmărind obiectivele de:

- a) verificare a implementării politicilor și procedurilor anticorupție, inclusiv prin consultarea actelor departamentale interne aprobate și a înscrisurilor din registrele de evidență a avertizărilor de integritate, de evidență a cadourilor, a denunțurilor influențelor necorespunzătoare, a informațiilor cu privire la raportarea conflictelor de interese, analiza măsurilor disciplinare, analiza petițiilor cetățenilor și modalităților de soluționare a acestora;
- b) verificare a implementării Standardelor Naționale de Control Intern, aprobate prin Ordinul MF nr.189 din 05.11.2015, în vederea analizei procesului de management al riscurilor de corupție (registru instituțional al riscurilor);
- c) analiză a activităților vulnerabile, inclusiv conformitatea actelor departamentale, regulamentelor de activitate și fișelor de post ale agenților publici implicați în aceste activități cu atribuțiile, drepturile și obligațiile entității publice.

18. Chestionarea agenților publici.

Pentru identificarea opiniilor din interiorul entității publice cu privire la riscurile de corupție și eficacitatea cultivării climatului de integritate instituțională, agenții publici pot fi antrenați în cadrul discuțiilor în grup, în grupuri-țintă, precum și chestionarea agenților publici, inclusiv a celor ce exercită funcții manageriale, în conformitate cu anexa la prezenta Metodologie. Conținutul exact al chestionarului poate fi adaptat la specificul entității evaluate, de comun acord cu reprezentanții conducerii acesteia.

19. Descrierea riscurilor

Riscurile de corupție identificate vor fi analizate în funcție de nivelul pericolului pe care-l reprezintă pentru societate și pentru entitatea publică. Descrierea riscurilor de corupție va fi expusă în matricea probabilității și impactului, prin aplicarea metodei „scala calitativă”.

În funcție de impact, riscul poate fi:

- *înalt* (grav),
- *mediu*,
- *scăzut* (minor);

În funcție de probabilitate de apariție riscul poate fi:

- de probabilitate *înaltă* de apariție (aproape sigur),
- de probabilitate *medie* de apariție (posibil)
- de probabilitate *mică* de apariție (rar).

19.1. Descrierea riscurilor în funcție de impact

Criteriile de apreciere a eventualului impact sunt următoarele: impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului/afectarea drepturilor beneficiarilor serviciilor publice, impactul de imagine, impactul financiar, impactul de reglementare și, respectiv, impactul asupra agenților publici ale entității.

Riscul	Descrierea riscului
Înalt (grav)	Riscul care, prin consecințele sale, aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului/afectarea drepturilor beneficiarilor serviciilor publice, contribuie la reducerea esențială a credibilității, ar cauza pierderi financiare semnificative, inclusiv pierderi potențiale ale investițiilor străine, ar pune în pericol stabilitatea instituției și atingerea obiectivelor sale, ar pune în pericol succesul unei activități sau funcționarea eficientă a instituției, facilitează ori determină agenții publici să se angajeze în manifestări de corupție.
Mediu	Riscul, dacă nu va fi oprit, ar putea avea un efect semnificativ asupra reputației instituției sau asupra capacității ei de a-și atinge obiectivele, ar pune în pericol succesul unei activități sau funcționarea eficientă a instituției, facilitează ori determină agenții publici să se angajeze în manifestări de corupție.
Scăzut (minor)	Riscul va avea un efect neînsemnat asupra capacității entității publice de a-și atinge obiectivele, pierderi financiare moderate ori minimale pentru entitate, susceptibil de a provoca imagine negativă și de a conduce la unele presiuni asupra agenților publici în cadrul mediului de lucru.

19.2. Descrierea riscurilor în funcție de probabilitatea de apariție

Criteriile de apreciere a probabilității de apariție a riscurilor sunt următoarele: coruptibilitatea cadrului de reglementare, vulnerabilitatea proceselor și cultura corupției la nivel de entitate publică, guvernare deficitară, manifestări de corupție stabilite în trecut în cadrul entității publice sau în domenii specifice și complexitatea acestor cazuri/scheme, nivel scăzut al culturii juridice a agenților publici.

Riscul	Descrierea riscului
Înalt (aproape sigur)	Risc cu o probabilitate înaltă de materializare în multe circumstanțe profesionale. Riscul este prezent în mod constant datorită coruptibilității cadrului de reglementare, specificului activităților ce presupun riscuri sporite de corupție și a culturii corupției la nivel de entitate publică, guvernării deficitare. Înregistrate în cadrul entității publice mai mult de 5 cazuri de corupție în ultimii 5 ani, inclusiv cazuri de rezonanță socială înaltă. Rezultat negativ ale testului de integritate profesională, realizat conform etapei 2 a procesului de evaluare a integrității instituționale în cadrul entității publice.
Mediu (posibil)	Riscul s-ar putea să apară la momentul respectiv, cauzat de unele deficiențe în buna guvernare și persistența punctelor slabe în climatul de integritate, lipsa/necunoașterea/neaplicarea reglementărilor, nivel scăzut al culturii juridice a agenților publici. Înregistrate în cadrul entității publice mai mult de 2 cazuri de corupție în ultimii 5 ani, sau în alte entități publice din același sector sau domenii similare de activitate. Rezultat negativ ale testului de integritate profesională, realizat conform etapei 2 a procesului de evaluare a integrității instituționale în cadrul altor entități publice din același sector sau domenii similare de activitate.
Scăzut (rar)	Probabilitatea de apariție este minimă, dar nu imposibilă. Riscul ar putea să se materializeze în condiții excepționale de desfășurare a activității. Înregistrate în cadrul entității publice mai mult de 1 caz de corupție în ultimii 5 ani, sau se constată frecvent în alte entități publice din același sector sau domenii similare de activitate.

19.3. Matricea probabilității și impactului riscurilor de corupție

La elaborarea matricei probabilității și impactului, va fi utilizată următoarea „Scala calitativă” de vizualizare și reacție la riscuri:

Grad de risc	Prioritate de intervenție	Reacție la risc	
Grad de risc înalt	Prioritate de intervenție 1	eliminare/ diminuare	Necesită concentrarea atenției conducătorului entității publice pentru adoptarea și implementarea urgentă a unor măsuri adecvate de prevenire/control
Grad de risc mediu	Prioritate de intervenție 2	Diminuare /control	Riscurile pot fi controlate prin eficientizarea măsurilor existente sau, după caz, prin adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire/control
Grad de risc minor	Prioritate de intervenție 3	control/ tolerare	Riscurile pot fi tolerate, aplicând eficient măsurile existente de prevenire/control

Nivelul de expunere la riscuri de corupție se bazează pe o combinație dintre nivelul probabilității de apariție și a nivelului de impact. Corespunzător plasării riscurilor în matrice se elaborează măsurile corespunzătoare de intervenție.

Impact înalt	Grad de risc mediu	Grad de risc înalt	Grad de risc înalt
Impact mediu	Grad de risc minor	Grad de risc mediu	Grad de risc înalt
Impact scăzut	Grad de risc minor	Grad de risc minor	Grad de risc mediu
	Probabilitate mică	Probabilitate medie	Probabilitate înaltă

**VI. FINALITATEA EVALUĂRII:
ELABORAREA RECOMANDĂRIILOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A
CLIMATULUI DE INTEGRITATE INSTITUȚIONALĂ
(etapa 4 a evaluării)**

Conform priorităților de intervenție și reacției la riscurile descrise în pct.18, vor fi formulate recomandări, îndeplinirea cărora va permite entității publice să reducă manifestările de corupție în rândul agenților publici.

Evaluarea integrității instituționale finalizează cu întocmirea unui raport, conform cerințelor stabilite în art.18 din Legea nr.325/2013.